

LIETUVOS
POLITINIŲ
KALINIŲ IR
TREMTINIŲ SAJUNGA
SAVAITRAŠTIS

TREMTINIŲ

2004 m. liepos 29 d.

Nr. 31 (612)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Marijampolėje prie Tauro apyg. muziejaus surengtos konferencijos, skirtos kunigų rezistentų atminimui, prisidėjo ir buvę politiniai kaliniai, tremtiniai, šauliai iš Kazlų Rūdos. Jie pastatė įspūdingą paminklą kunigų rezistentų - Antano Yliaus, 1945 m. rugpjūčio 15 d. įkūrusio Tauro apygardą, ir šios apyg. kapeliono Justino Lelešiaus, žuvusio 1947 m. rugsėjo 24 d., atminimui. Tai - Kazlų Rūdos tautodailininko Vyto Apučio kūrinys, projektas - mano. Padėjau jam drožti ažuolinę paminklo dalį. Paminklo statybą finansavo M.Gudaitienė, kunigas I.Plioraitis ir aš, A.Lelešius.

Šv. Mišias už kunigų rezistentų atminimą Kazlų Rūdos bažnyčioje aukojo mons. A.Svarinskas. Beje, monsinjoras jau 10 metų teikia dvasines paslaugas Kazlų Rūdos tikintiesiems. Vien mano pakviestas jis atvyko jau penktą kartą. Tai jo palaikomi Kazlų Rūdos tikintieji penkerius metus siekė, kad būtų įamžintas vyskupo kankinio V.Borisevičiaus atminimas, pastatė įspūdingą memorialą Tauro apyg. Žalgirio rinkti-

Kunigų rezistentų atminimui

nės partizanams. O dabar - paminklą kunigams rezistentams.

Po šv. Mišių žmonės rinkosi prie paminklo, pastatyto bažnyčios skvere, šalia vyskupo V.Borisevičiaus gatvės. Monsinjoras pašventino paminklą, žuvusiųjų atminimas pagerbtas tylos minute ir karių salvėmis. Iškilimėse dalyvavo ir kalbėjo miesto meras V.Kazlas. Jis -

kun. A.Yliaus giminaitis. Meras perdavė Marijampolės Tauro apyg. muziejui pomirtinį kun. A.Yliaus apdovanojimą - Vyties Kryžiaus medaļį. Kunigo Justino Lelešiaus giminaitis V.Lelešius skaitė ištrauką iš partizanų kapeliono prisiminimų. Partizanų kapelioną prisiminė buvęs partizanas Juozas Armonaitis-Triupas. Kunigų kelią nušvietė istorikas Jonas Gustai-

tis. Jaudinamai kalbėjo mons. Kazlauskas, pažinojęs abu kunigus asmeniškai. Apie paminklo kūrimą kalbėjo skulptorius V.Aputis. Be jo medžio skulptūrų jau neišvaizduojama Kazlų Rūda. Renginys baigėsi skambant giesmei "Marija Marija".

Algimantas LELEŠIUS
Nuotr. paminklo kunigams rezistentams - A.Yliui ir J.Lelešiui atidengimo momentas

Seimo nario Arvydo Vidžiūno pareiškimas

Jau kuris laikas esu įtariamasis neteisėta veikla ir "korupciniais" ryšiais. Buvau, esu ir būsiu įsitikinęs, kad šie įtariamai kyla tik iš paviršutiniškų, žmogiškai nepagrįstų ir teisiškai skubotų specialiųjų tarnybų vertinimų, taip pat iš didesnių politinių planų kompromituoti valstybininkų partijas.

Ir šiandien, ir rytoj visiems piliečiams ir savo Tėvams, ir savo dukteriai tegalėsiu pasakyti viena:

niekada nesu ėmęs jokių kyšių nei sau, nei Tėvynės sąjungai;

niekada nesu balsavęs už pinigus;

niekada nebuvo ir nesu susijęs "korupciniais" ryšiais su jokiais verslininkais.

Šioje situacijoje imu visiškai nesuprasti, kas yra korupcija. Mano pokalbiai su verslininku vadinami korup-

ciniais vien todėl, kad juose kalbame apie įstatymų leidybą. O juk įstatymų leidyboje dažnai būname priversti atsiveržti į įvairias nuomones. Ir tą darome gilindamiesi į ekspertų išvadas, į asociacijų, bendruomenių, suinteresuotųjų pusių nuomones, į žiniasklaidos pateikiamą informaciją. Patys inicijuojame susitikimus ir svarstymus, dalyvaujame susitikimuose ir diskusijose. Manau, kad tokių pokalbių yra turėjusi absoliuti dauguma Seimo narių. Jeigu ne, vadinasi, jie nedirba Seimo nario darbo.

Nė viename iš "paviešintų pokalbių" mūsų išpareigojimas kalbėtis su ekspertais nebuvo siejamas su kokiais nors mūsų reikalavimais, kad ekspertai ateitų ir su parama partijai.

(keliamą į 2 psl.)

Tikslas - pakeisti Lietuvos valstybės santvarką

Liepos 26 d. Seime vyko Kovo 11-osios Akto signataro Vytauto Landsbergio spaudos konferencija "Politinės teisingumo problemos. J.Borisovo ieškinys".

"Įstatymų leidyba galėjo ir gali būti veikiama verslo interesų ir gali būti priklausoma nuo verslo interesų, tačiau per šį triukšmą mes nebematome įstatymų leidybos priklausomybės nuo kontrabandos interesų", - sakė kalbėtojas ir iškėlė klausimą, ar Baudžiamasis kodeksas, jo nauja redakcija, negalėjo būti veikiamas kontrabandininkų. Kalbėtojas sakė susidūręs su panašia padėtimi narkobiznio - narkotikų platinimo nusikaltimuose. Buvusiame BK buvo nustatytos labai griežtos bausmės už narkotikų platinimą mažamečiams ir už įtraukimą nepilnamečių į narkotikų platinimą. Naujasis

BK atsakomybę visiškai sumenkino, o teismų persekiojimo praktikoje kartojasi reiškiniai, kai narkobiznio vadovai pasislepia.

V. Landsbergio griežtinančios atsakomybę pataisos nors iš karto nebuvo atmetos, tačiau užgesintos komitetų stalčiuose kaip neaktualios.

Apžvelgdamas platesnį kontekstą, V. Landsbergis darė išvadą, kad vienais atvejais teisėtvarką yra neveiksminga, o kitais - gali būti panaudota politiniais tikslais, ir priminė pastaruosius įvykius Seime, kai teisėsaugos institucijos pakėlė keletą metų senumo Seimo narius liečiančius dokumentus prieš pat rinkimus, kas leidžia galvoti, kad tai buvo padaryta politiniais tikslais.

Kaip mįslę V. Landsbergis pateikė J. Borisovo ieškinį jam.

(keliamą į 2 psl.)

Aktualijos

■ Parlamentarų V.Andriukaičio, V.Kvietkausko ir A.Vidžiūno atsistatydinimas Seimo kanceliarijai atsieis per 65 tūkst. litų.

■ Šiomet NATO nare tapusios Lietuvos ambasada Baltarusijoje rugsėjo 1-ąją taps NATO kontaktine ambasada šioje šalyje.

■ Prezidentas V.Adamkus rugpjūčio viduryje darbą Varšuvoje pradėsiančiam naujam Lietuvos ambasadoriui Varšuvoje E.Meilūnui palinkėjo plėtoti santykius su strategine partnere Lenkija. E.Meilūnas vadovavimą Lietuvos diplomatinei atstovybei iš kadenciją baigiančio ambasadoriaus D.Degučio perims rugpjūčio 16 d.

■ Dvi neįtakingos politinės partijos - Nacionalinė centro partija ir Lietuvių tautininkų sąjunga - paragino Seimo pirmininką A.Paulauską priimti asmeninę atsakomybę už savo pavaduotojus, kaltinamus korupcija.

■ Rugpjūtį sukaks 64 metai, kai Kauno sporto halėje vyko didysis Lietuvos mokytojų suvažiavimas. Jis buvo sušauktas įtikinti mokytojus, kad sovietinėje mokykloje turi būti pamiršti žodžiai - "tėvynė", "tauta", "laisvė", "patriotizmas" ir kad "nuo šiol mokytojo pareiga - auklėti internacionalistą"... Tai yra - žmogų be tėvynės ir gimtinės.

■ Sprendžiant pagal paskelbtus dokumentus, Ukraina nebesirošia stoti į Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją (NATO) ir Europos Sąjungą (ES).

■ Baltarusijoje už grubius veikimo licencijos pažeidimus uždarytas vienas iš pirmaujančių privačių šalies universitetų.

■ Antradienį popiežius Jonas Paulius II pasmerkė Kolumbijos vyskupo pagrobimą kaip nepateisinamą nusikaltimą veiksmą ir pareikalavo, kad kovotojai jį nedelsdami paleistų.

■ JAV respublikonai patikėjo viceprezidentui Dikui Čeiniui demokratų kandidato į prezidento postą Džono Kerio puolimo misiją ir apeliuodami į rugsėjo 11-osios išpuolių komisijos išvadas dėl "Al Qaeda" keliamos grėsmės įspėjo nekeisti poste prezidento Dž. Bušo.

Arimantas DRAGŪNEVIČIUS

Seimo nario Arvydo Vidžiūno pareiškimas

(atkelta iš 1 psl.)

Ir paramos mūsų partijai niekada niekas nemėgino siekti su mūsų veikla Seime. To niekada nebuvo ir niekada nebus.

Prašėme, prašome ir prašysime paramos partijai, nes nesame ta partija, kuriai tokia parama būtų nereikalinga. Džiaugiamės, kad Lietuvoje atsiranda vis daugiau verslo, tokią paramą suteikiančio ir neprašančio sau jokių privilegijų. Tačiau ši sąmoningai ar nesąmoningai sukelta psichozė verslininkus atbaidys nuo tokio pilietinio veikimo. Iš to laimės tik tos partijos, kurioms tokia legalia parama rūpintis nebereikia, nes tuo jau pasirūpinę visokie gazpromai.

Nuo skandalo pradžios esu pasirengęs dalyvauti visose ikiteisminio tyrimo procedūrose ir atsakyti į visus prokurorams kylančius klausimus.

Nuo skandalo pradžios esu siūlęs paskelbti visus su tyrimu susijusius ir abejonių keliančius mano pokalbių

įrašus.

Nuo skandalo pradžios oficialiais raštais ir kalbomis iš Seimo tribūnos esu kvietęs Seimą panaikinti mano parlamentinę neliečiamybę, kad galėčiau gintis teisinėmis priemonėmis kaip paprastas pilietis.

Labai apgailėstauju, kad dėl man nesuprantamų socialdemokratų užkulisinių susitarimų Seimo leidimas mane apklausti nebuvo duotas. Laikau tai didžiausia kairiųjų daugumos Seimo politinė ir teisė klaida.

Suprantu, kad esu įsuktas į kažkokį didelį sukūrį, kuris traiško mane, mano partiją, net visą Seimą. Kažkam tai labai naudinga: ir teisinių galimybių gintis atėmimas, ir visko suplakimas į krūvą, kai bet kuris bet ką kalbėjęs telefonu tampa vienodai purvinas, ir begalinis įvairiausių Seimo komisijų darbas, jau tapęs nesibaigiančia rinkimų kampanija.

Noriu tik viena – galimybės kalbėtis ne viešųjų politinių vertinimų, bet teisė

kalba, galimybės teisiškai įrodyti, kad esu nekaltas. Ir visai nenoriu kito dalyko – tapti naudingą instrumentu kažkieno rinkimų kampanijoje, kuri jau sėkmingai realizuojama Seime.

Praėjusią savaitę išgirdau generalinio prokuroro pavaduotojo žodžius, pasakytus Prezidentui, kad atsisakius Seimo nario mandato galimybė tęsti teisinį tyrimą yra. Šį rytą telefonu p.Gintaras Jasaitis šią galimybę patvirtino: jei nebeturėsiu parlamentaro imuniteto, ikiteisminio tyrimo veiksmai bus nedelsiant pradėti, o dirbama bus maksimaliai sparčiai. Tokia pozicija mane visiškai tenkina. Aš sieksiu teigiamo mano atžvilgiu teisinio sprendimo, be kurio negalėčiau atvirai ir sąžiningai veikti politikoje ir ginti savo garbės.

Todėl pareiškiu, kad atsisakau Seimo nario mandato, nes tai vienintelė galimybė šiandien gintis teisinėmis priemonėmis, nes pasitikiu teisė Lietuvos valstybe.

Ariogalon – bėgte!

Tūkstančiai likimo sesių ir brolių kasmet be raginimo susirenkame Ariogaloje. Pradedant 1999-aisiais kasmet iš Kauno į šią brangią šventę bėgikų neša ugnį, uždegtą Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. Tarp bėgikų sutiks ir senelių, perkopusių aštuonias dešimtis, ir vaikučių, dar dešimties nesulaukusių. Daugumą kauniečių būryje sudaro Jungtinio sveikatos klubo nariai. Tarp

jų esame keletas ir "Stalino kurortų" paragavę, tai – Rita Kalvaitienė, Jonas Sakelis, Sigita Giniūnas, Alvydas Semaška ir šių eilučių autorius. Sibiran vežė prievarta, o Ariogalon bėgam savo noru.

Šiais metais norėtume, kad į Ariogalos slėnį įbėgtume gausėniu buvusių tremtinių ir politinių kalinių būreliu. Prašome nesibaiminti atstumo – niekas nebėga nuo Kauno iki Ariogalos be su-

stojimo. Bėgame etapais po 2-3 km, visą kelią mus lydi autobusas. Pabėgę sėdame į autobusą, ilsimės, kol kiti bėga, ir vėl – "į kojas".

Mielieji! Stokite mūsų greton patys, paraginkite savo vaikus ir vaikaičius! Kviečiame kuo skubiau skambinti telefonu Kaune (8-37) 549417 ar 239917 arba (8-685) 53648.

Petras SVENTICKAS
buv. tremtinys, Kauno jungtinio sveikatos klubo tarybos pirmininkas

Tikslas – pakeisti Lietuvos valstybės santvarką

(atkelta iš 1 psl.)

Ieškinyje minimi prieš pusę metų vykusioje spaudos konferencijoje V. Landsbergio pasakyti žodžiai, kad kandidatas į prezidento postą paėmęs kyšį. Kadangi pusę metų tai niekam nerūpėjo ir kadangi "nukentėjusysis", paklaustas žurnalistų, net nežino, dėl ko jis turi būti įžeistas, V. Landsbergis daro išvadą, kad "žiogeliai kažką sumastė. Jų galvytės tik atrodo mažos". Jo manymu, siekiama paleisti kuo daugiau suraizgytų bylų ir kuo daugiau kaltinimų Lietuvos nepriklausomybei dirbusiems žmonėms. Projektuojami

kažkokie veiksmai. Koks jų tikslas? Kol vyksta nagrinėjimai, ar išsiųsti Borisovą iš Lietuvos, jis turi rodytis viešumoje ir pratempti iki rinkimų.

Atsakydamas į žurnalistų klausimus, V. Landsbergis papasakojo apie Europarlamento deputatų iš Lietuvos darbus. Parlamentaras unikalia pavadino situaciją, kai dvi didžiausios EP jėgos susivienijo, sudarė išpūdingą daugumą ir pasidalijo valdžią. Anot parlamentaro, lietuviams sekasi nebloggeriai, o kai kuriose Lietuvos spaudos publikacijose, kuriose buvo neva pavišinti tarpusavio bendravimo nesklaidumai,

praleistas konkretumas.

Pats parlamentaras dirbs planuotame užsienio reikalų komitete, o šiuo metu deda pastangas įsteigti intergrupę Kaliningrado-Karaliaučiaus klausimu. Intergrupės tikslas – supažindinti EP su šio regiono problemomis, kad Kaliningradas-Karaliaučius nebūtų įkaltas Europos Sąjungos apsuptyje.

Komentuodamas liepos 24 d. "Lietuvos ryto" publikaciją, V. Landsbergis sakė, kad dabartiniais bandymais destabilizuoti politinę padėtį siekiama pakeisti Lietuvos valstybinę santvarką.

Audronė ŠKIUDAITĖ

Pilietinis judėjimas "Kitas pasirinkimas" – kas tai?

Buvusių okupacinių struktūrų veiktuose pastarųjų metų politiniuose žaidimuose – gėdingoje pašalintojo prezidento istorijoje, jo rėmėjos gintarinės ledi prezidentinėse svajonėse ir "gerojo ruso" iš Archangelsko sukurtos Darbo turtuolių partijos išūlume – tarsi prasprūdo naujas pilietinis judėjimas "Kitas pasirinkimas". Jo iniciatoriai – žinomi iš raštų ir TV ekranų inteligentai. Jie irgi važinėja po Lietuvą kaip R.Paksas, kaip V.Uspaskichas tyčiojasi iš lietuvių – buvusių baudžiauninkų ir kaip K.Prunskienė ieško kaltųjų. Ar tai naujas patriotinis Lietuvos valstybingumą stiprinantis judėjimas ar papildomas vanduo ant Kėdainių malūno?

Pilietinis ar antidemokratinis judėjimas?

Naujas pilietinis judėjimas "Kitas pasirinkimas" skelbia kovą nomenklatūrai. Anot judėjimo iniciatorių, ta nomenklatūra – tai šalį siaubiantis pseudopartinių grupuočių sambūris, skirtingomis politinėmis etiketėmis pridengiantis vieną Lietuvos esančią nomenklatūros partiją. Skelbiama, kad nuo šalį ištikusios ligos – savotiško politinio vėžio – vienintelis vaistas gali būti tik antinomenklatūrinis piliečių sąjūdis. Daug gražių ir teisingų žodžių. Kažkur jau girdėtos mintys iš pašalintojo prezidento R.Pakso leksikono, tik vietoj elito – nomenklatūra. Ir iš Darbo partijos lyderio milijonieriaus V.Uspaskicho nepavykusio referendumo nuostatų, siekusių sugriauti daugiapartinę demokratiją pakeičiant ją savivaldybių atstovais, kaip sovietų laikais Komunistų partijos paskirtais lojaliais suvirintojais, melžėjomis, neturėjusiais giminių užsienyje ir tremtyje. Mintys ir žodžiai iš K. Prunskienės rėmėjų pasisakymų ar darbiečių atstovų į Europarlamentą kalbų apie Lietuvos pirmavimą "prie sovietų". Ir, žinoma, viskas blogai, kas buvo po nepriklausomybės atkūrimo. Apie tai kalba net buvę signatarai iš minėtų sąrašų bei rėmėjai (Degutis, Jasiukaitytė ir kiti).

Nepriklausomas judėjimo laikraštis "Baltijos kelias" rašo apie nomenklatūros politikos agoniją, apie Tėvynės sąjungos ir Darbo partijos bendrą prezidentinį kandidatą P.Auštrevičių, iškelia savo sąlygas kandidatui į prezidento postą V.Adamkui, kurias įvykdžius galima būtų pastarąjį paremti. Daug rašoma apie mūsų vargus, prarastus indėlius, apie išaugusį kaip valstybės vyrą A. Paulauską ir vis primenama bū-

tiną politinį atsinaujinimą. Per mėnesį iki naujojo laikraščio numerio pasirodymo žymesnio politinio atsinaujinimo nebuvo, bet, ačiū Dievui, V.Adamkus buvo išrinktas prezidentu be "Kito pasirinkimo" išlygų. O jeigu ne kai kurių politikos strategų "dar kito pasirinkimo" paieškos, V.Adamkus taptų prezidentu jau 1-ajame ture, o p. Kazimira taip ir liktų penktąja be svajū būti premjere.

Kyla klausimas, kodėl kitas pasirinkimas, o ne anas – priešokupacinis ar 1949 m. vasario 16 d. partizanų vadų deklaracijos. Posovietinė atminties amnezija sergantiems toks pasiūlymas nepatiks, nors tai būtų mūsų – Lietuvos pasirinkimas. Kita vertus, kodėl "Baltijos kelias", o ne Europos ar Romos Bažnyčios įtakos kelias? 2004 metais Lietuvai ir mūsų šiaurės bei pietų kaimynams įstojus į Europos Sąjungą, Baltijos jūra tapo ES vidaus jūra, išskyrus Karaliaučių ir Sankt Peterburgą. Aliuzija į 1989 metų Baltijos vienybės kelią senstelėjo, nes tada jis buvo šauksmas pasauliui apie pavergtųjų tautų norą ištrūkti iš imperijos glėbio. Negi iniciatoriai to nesuvokdami kalba apie Baltijos institucijų sistemą, Rusijos steigiamą buvusioje "Pribaltikoje", kaip rašo vienas iniciatorių V.Daujotis straipsnyje "Penktoji kolona Lietuvoje", t.y. Rusijos įtakos kelią?

Jeigu ne garbingos redakcinės kolegijos narių pavadėdės, galėtume manyti, kad turime naują Borisovą ir Pakso ar Uspaskicho remiamą leidinį, tik gudriau pateikiamą. Neaišku, ką galėtų reikšti redakcinis straipsnis "Tautos valia" su klausuku ir naujai išrinktojo prezidento V.Adamkaus portretu arba straipsnis apie rudenį būsiančią politinę katastrofą, iliustruotas fotomontažu, kuriame A. Zuokas apglėbia V.Adamkų.

(keliami į 3 psl.)

Pilietinis judėjimas "Kitas pasirinkimas" – kas tai?

(atkelta iš 2 psl.)

Gal tai "Almax" atšvaitai ar plano "Strekoza" nežinomas skyrius.

Judėjimo iniciatorių kalbos apie amžiną lietuvių atsilikimą ir baudžiatvėnų kilmę gal ir tiktų kritinio realizmo klasikams, bet tie laikai praėjo. Senosios Lietuvos atsilikimo neįžvelgia Kembridžo universiteto profesorius S.C.Rowellas, paskelbęs monografiją apie Gedimino laikų Lietuvą "Iš viduramžių ūkų kylanti Lietuva". Iniciatoriai, matyt, neskaitė labai teigiamų lenkų pulkininko L.Mitkiewiczaus "Kauno atsiminimų" apie 1939 metų Lietuvą, nežino kitų faktų. Labai panašų į V.Uspaskicho tezes apie negabius ir nesugebančius tvarkyti lietuvius. Tai dvelkia rasizmu, tautiniu nihilizmu ir net rusiškoju šovinizmu. Apie krikščioniškąsias vertybes laikraštyje irgi nekalbama. Krikščioniškoji moralė paremta gėrio ir vilties teigimu, žmogaus iškėlimu, Kristaus kelio, tiesos ir gyvenimo pavyzdžiu. Todėl dažnai neaišku, kas tai – pilietinis ar sovietinis judėjimas, nes jame nematyti Vakarų demokratijos šaknų.

Jeigu pilietinis judėjimas savo esme neturi nieko bendra su naujųjų pranašų skelbiamais populistiniais šūkais, jų kuriamomis partijomis ir koalicijomis, kurios remiasi neigimu ir neapykanta, melu ir faktų iškraipymu, – būtina tiksliau apibrėžti "Kito pasirinkimo" siekius, nebijant keisti pavadinimo. Lietuviškame pilietiniame judėjime neturi likti sovietinio kvapo. Kovoti su okupacinės nomenklatūros reliktais reikia, bet kartu nebūtina užsimoti prieš dar trapią demokratinės sistemos partijų struktūrą. Blogio blogiu nenugalėsi. Pažiūrėkime plačiau ir giliau, pasvarstykime, kaip reikėtų pašalinti okupacijos pasekmes, apsiginti nuo posovietinių užmačių, intrigų ir nenuveikti Vakarų demokratijos pagrindų.

Kitas pasirinkimas ar Lietuvos valstybingumo tradicija?

Dabar, kai esame Šiaurės Atlanto karinio aljanso (NATO) nariai, jokia imperija viešai mūsų "atgauti" negali, bet veikdama iš vidaus – bando. Tam naudojami jų

turimi resursai – penktoji kolona ir išpučiami trūkumai. Prisiminkime, kokie bjaurūs buvo 2002 metų prezidento rinkimai norint juos paversti farsu, juoku ir taip prakišti Rytams tinkamą kandidatą, kodėl išrinkus R.Paksą pradėjome izoliuotis nuo Vakarų ir riedėti buvusios imperijos link. Kodėl reikėjo gėdingos prezidento apkaltos, jos metu pradėto visuomenės supriešinimo, keisto partijų žaidimo prieš laikiniuose 2004 m. prezidento rinkimuose ir vadinamojo Seimo narių korupcijos skandalo prieš pat antrąjį prezidento rinkimų turą. Pagaliau, ką galėtų reikšti pašalintojo prezidento R.Pakso ir netapusios prezidentės K.Prunskienės sukurtos ar kuriamos koalicijos "Už tvarką ir teisingumą" bei naujo Pilypo iš (Kėdainių) kanapių Darbo partijos fenomenas Europarlamento rinkimuose. Blaiviau mąstantys tai prilygins griuvusios imperijos konvulsijoms, gal besikeliančios Rusijos įtakai, kiti gal manys nomenklatūros žaidimus prasidėjus, masinės amnezijos priepuolius ar praicities nostalgijos sindromą pasireiškus.

Tačiau pažvelgus į Lietuvos istoriją per karaliaus Mindaugo retrospektyvą matyti kitas daug pavojingesnis žaidimas – posūkis nuo JAV-Kanados dimensijos į Berlyno-Paryžiaus ašį, kurios gale yra Maskva. Toks pokytis daromas vidinių jėgų vardu, faktiškai griauinant valstybingumą iš išorės.

Tam geriausiai tinka niekinti visas atkuriosios Lietuvos valstybės grandis, ypač Seimą, kurio valia pašalintas kai kam Rytuose daug vilčių teikęs prezidentas. Negi dar neaišku, kad būtent R. Paksas buvo pasirinktas nepasirašyti Lietuvos prašymo stoti į NATO, kaip "Williams" atveju. Tik apkalta jį suvaržė. Šmeižiant atkurto valstybės pasiekimus ir jos institucijas, apjuodinus Seimą lengvai pasieksi Vyriausybę. Štai ir turi priėjimą prie naujojo pinigų melžimo iš Europos Sąjungos agregato. Nepavykus su R. Paksu ir per jį atitolinti stojimo į NATO, Europos Sąjungos pinigų paėmimo ir iššvaistymo kelyje pagrindinė kliūtis yra Seimas, kurio šturmui ir mobilizuojami naujojo natūralizuoto piliečio kariuona bei buvusios sovietų imperijos teisės sistemos auklėtiniai ir sargybiniai iš prokuratūros ir specialiųjų tyrimų.

Ištikimų buvusių imperijos paruoštų "lyderių" jau yra, vieno jų aurą išplėtojo Lietuvos televizija "Dviračio šou" laidose. Garbus žurnalistas to pono "lietuvišką" kilmę bandė pagrįsti žurnale "Ekstra", o daktaro laipsnio vos nesuteikė Kauno technologijos universitetas. Prisimintinas daugiau kaip prieš 3 metus vieno "lyderio" pradėtas plataus masto tyrimas ieškant korupcijos faktų, atseit kur dingo Vakarų investicijos Lietuvoje. Išryškėjus, kad tikrintojų komandoje buvo Saratovo KGB mokyklos auklėtinis ir net buvusių kalinių, sensacija nepavyko. Dabartinė Vyriausybė ir Seimas tyliai uždarė pradėtą politinį kromelį.

Kaimyninės valstybės, kurios valdininkai nuo caro laikų buvo pagarsėję kaip korupcijos ir kyšių specialistai, į Lietuvą atsikėlė piliečiai per senas struktūras lengvai igiję turtą ir pilietybę bando rusiškąjį korupcijos modelį taikyti ir "vagių" ieškoti naujoje tėvynėje. Jie nenori matyti ir žinoti, kad Lietuva po 1990 m. savomis lėšomis pastatė Kruonio hidroelektrinę, per milijardą litų investavo į naujai pertvarkytą Klaipėdos uostą, įrengė Būtingės naftos terminalą, nutiesė "Via Baltica" automagistralę, atkūrė sovietų sunaikintą kariuomenę, atliko daugelį kitų stambių ir mažesnių dalykų, tarp jų pastatė šimtus moderniausių parduotuvių, nedarančių gėdos nei JAV ar Vokietijai.

Nepaisant visų negandų, Lietuva atsitiesė, atsikvėpė ir, nepaisant visų skeptikų pranašysčių, eina pirmyn. Ar jau užmiršome vieną garsų partinį ir ūkinį veikėją, žadėjusį Nobelio premiją tam, kuris pasakys, kaip gyvensime be Rusijos globos? Gaila, kad žiniasklaida irgi beveik nemato gerųjų pokių, išpučia negeroves. Reikėtų visiems daugiau apsižvalgyti ir prisiminti, kas buvo prieš 60 ar 50 metų, ką turėjome prieš 20 ar 15, palyginkime su Rytai ir Vakariais. Lietuvos svečiai, net mūsų nedraugai pamato, stebisi susižavėję, o mes nieko nepastebime, viską užmiršome, nes norime visko daugiau ir tuojau pat. Kaltas elitas, nomenklatūra, dar korupcija. Užmiršom mėlynom kojom vištas, bet atmenam pigią degtinę. Ar tik tiek reikia atminčiai atgaivinti? Ar Lietuvos valstybės piliečio pasas, leidžiantis laisvai keliauti, irgi nieko nereiškia?

(B.d.)

Užsienyje

Jonas BALNIKAS

Miljonierių daugėja

JAV žurnalas "Forbes", kurio rusiškojo varianto redaktorių Polą Charitonovą šiomis dienomis Maskvoje nužudė nežinomi asmenys, paskelbė, jog Rusijoje gyvena 84 tūkst. žmonių, kurių turtas yra didesnis nei milijonas JAV dolerių. Per metus Rusijos milijonierių skaičius padidėjo keturiais tūkstančiais. Tas augimas jaučiamas visoje Vakarų Europoje, netgi Jungtinėse Amerikos Valstijose. Prabangiausių Londono, Paryžiaus, Romos, Venecijos juvelyrinių ir brangių drabužių parduotuvių lėntynas tiesiog šluote šluoja "naujieji rusai". Jie nesiskaito su pinigais ir dažniausiai moka grynais. Vienos Londono juvelyrinės parduotuvės savininkas pasakojo, kad pamatęs savimi patenkintą vyriškį ar išsipošusią damą, įeinančius į jo parduotuvę su lagaminais, net neabejoja, jog tai "naujieji rusai", o jų lagaminai pilni dolerių ar svarų sterlingų. Teko pačiam autoriui įsitikinti, kad prabangiausių Venecijos, Romos, Miuncheno restoranų languose iškabinti meniu rusų kalba. Turtingieji amerikiečiai negali sau leisti pietauti ar vakarieniauti tokiuose restoranuose, o "naujieji rusai" juose siautėja per naktis.

Jau keleri metai Vakaruose į neregėtai praturtėjusius žmones žiūrima kaip į didžiuosius išlaidautojus. Ką ten restoranai ar juvelyrinės parduotuvės – "naujieji rusai" nesiderėdami perka jachtas, milijonus kainuojančius rūmus Londone ar prabangiausiuose Italijos ir Ispanijos kurortuose. Beje, vien Didžiosios Britanijos sostinėje Londone jau kas penkioliktas namas priklauso rusų turtuoliams. Britų parlamentarai išsigando tokio rusų antplūdžio ir artimiausiu laiku ketina priimti įstatymą, kuriuo būtų galima kontroliuoti, ar "švarūs" tie "naujųjų rusų" milijonai. Iki šiol Anglijoje nešvariais pinigais buvo laikomi tik uždirbti iš prostitucijos verslo, ginklų bei narkotikų prekybos. Žinoma, rusų kapitalas veržiasi ir kitais būdais. Štai garsusis "LUK'oil" įsigijo amerikiečių degalinių "Getty" tinklą už 73 mln. dolerių, o bendrovė "Severstal" – plieno lydy-

mo gamyklą "Rougé", kažkada priklausiusią Henrio Fordo automobilių imperijai, už 285 mln. dolerių. Kompanija "Rutal" jau įsigijo Afrikoje geležies rūdos ir kitų mineralų kasyklas. Tačiau kur dingsta kiti šimtai milijonų, išvežamų iš Rusijos, niekas nežino. Kaip rašo Maskvos dienraštis "Izvestija", jeigu milijonierių skaičius Rusijoje toliau augs tokiais tempais, tai 2010 metais jų padaugės beveik iki 200 tūkstančių.

Kaip teigia "Forbes", iš viso pasaulyje šiuo metu yra 7,7 mln. žmonių, kurių turtas viršija milijoną dolerių. Bendra tų milijonierių aktyvų suma milžiniška – beveik 29 trilijonai dolerių. Turtingiausioje pasaulio valstybėje JAV gyvena daugiau kaip du milijonai milijonierių. Antroje vietoje – "kapitalizmo gimtinė" – Didžioji Britanija, kurioje yra 383 tūkst. milijonierių. Daugelis sunkiai gali patikėti, kad trečiąją vietą pasaulyje pagal milijonierių skaičių užima... komunistinė Kinija. Likę komunistai Rusijoje ir kiti buvusios SSRS partiniai ortodoksai negali patikėti savo ausimis ir akimis, kad Mao Czeduno tėvoniijoje įsigalėjo "prakeiktas kapitalizmas". O svarbiausia, niekas tų milijonierių, kurių Kinijoje yra 236 tūkst., netremia į šalies dykvietes ir nesodina į kalėjimus. Tiesa, tie kinų milijonieriai privalo būti Komunistų partijos nariai ir mokėti solidų nario mokesį. Todėl daugelis jų susisprietė vadinamoje "ypatingoje zonoje" – buvusioje Anglijos kolonijoje Honkonge. Mat iš ten gyvenančių turtuolių, nepaisant to, kad jie yra Kinijos Komunistų partijos nariai, nario mokeskis nemamas. Matyt, todėl vien per vienerius paskutinius metus "ypatingos zonos" milijonierių skaičius padidėjo net 30 proc.

Visai kitokia situacija kontinentinėje Europoje. Aišku, neskaitant buvusių komunistinių šalių, kuriose kapitalizmas daugelyje atvejų tebėra "laukinis". Vakarų Europoje jau nuo seno labai gerbiamas kuklumas, taip pat dideli mokesčiai. Todėl Vakarų Europoje milijonierių skaičius pastaraisiais metais netgi mažėja.

Skelbimas

Liepos 31 d. (šeštadienį) 10 val. Kėdainių kultūros centre (J.Basanavičiaus g. 24) įvyks LPKTS Kėdainių sk. narių susirinkimas. Registracija nuo 9 val. Turėti LPKTS nario pažymėjimą.

Kodėl mums brangios Kauno senosios kapinės

1847 m. Kaune įsteigtos dabar vadinamos Senosiomis kapinės. Jos – tai mūsų gyvosios Lietuvos istorijos dalis. Čia atsispindėjo ir to meto miesto gyventojų konfesinė sandara. Didžiausią kapinių dalį – centrą užėmė katalikų sklypas, pietinė dalis buvo paskirta stačiatikiams, šiaurinėje dalyje buvo laidojami evangelikai, o šiaurės rytuose – musulmonai.

Šiose kapinėse laidojo ir Pirmojo pasaulinio karo aukas, čia amžinojo poilsio vietą rado ir Lietuvos Nepriklausomybės kovų savanoriai. Lėktuvų propelerių kariai žymėjo, kad čia palaidoti žuvę karo lakūnai. Netoli jų laikinai buvo palaidoti mūsų tautos didvyriai Steponas Darius ir Stasys Girėnas. Prie pagrindinio kapinių tako, kairėje pusėje, 1939 m. rugsėjo mėn. buvo supiltas kaurburėlis ilgiausiai prie vykdomosios valdžios vairo išbuvusiam Juozui Tūbelini. Šiose kapinėse buvo palaidotas vienas iškiliausių lietuviškų lėktuvų konstruktorių Jurgis Dobkevičius, daug mūsų krašto kultūrai nusipelnusių žmonių.

Šioje kapinių žemėje ir dabar ilsisi žuvę 1941 m. birželio sukilėliai, narsiai kovoję prieš sovietų okupantą. Čia buvo pastatyta daug gražių antkapinių paminklų, susijusių su mūsų kraštui nusipelnusių žmonių gyvenimu. Skulptoriaus V.Grybo sukurtas paminklas puošė lietuviškos mokyklos kūrėjo J.Vokietaičio kapą, pagal architekto Vytauto Landsbergio-Žemkalnio projektą 1936 m. buvo pastatytas Stepono Dariaus ir Stasio Girėno mauzoliejus. 1930 m. liepos mėn. nežinomų karių, kurie krito gindami mūsų žemę, kapo vietoje buvo pastatytas dailininko Stasio Stanišausko sukurtas paminklas „Žuvome dėl Tėvynės“. Jis atidengtas spalio 27-ąją, minint Vytauto Didžiojo 500-ųjų mirties

metinių dieną.

Taigi šios kapinės turėjo gyvą lietuvišką dvasią, kuri skatino ir čia ateinančius išlikti stiprios dvasios, neprasti ryšio su praeitimi, su savo šaknimis, su savo istorija. Tas praeities žingsnių aidas su tikėjimo ir vilties išlikimu ypač reikėsi sovietinės okupacijos pokario metais, per mirusiųjų pagerbimo dieną – Vėlinės. Vėlinės virsdavo gyvą dvasinę rezistenciją, protestu prieš Lietuvos okupaciją. Šių įvykių sukuryje teko dalyvauti ir man. 1955 m., Vėlinių išvakarėse, su savo pagrindiniu jaunimo būreliu organizavau šiose kapinėse nelegalią tulką. Tvarkėme lietuvių karių bei lakūnų kapus, o per pačias Vėlines aktyviai dalyvaudavome patriotinėse manifestacijose.

Šie žmonių sambūriai su savo protesto akcijomis gąsdindavo sovietų okupantą – buvo pradėtas naikinti paminklas „Žuvome dėl Tėvynės“: 1956 m. iškapoti užrašai, heraldiniai bareljefai, vėliau – aptvertas aukšta tvora ir galiausiai visai sunaikintas. 1959 m. sunaikintos ir visos kapinės, o kartu ir čia buvęs tautos istorinis kultūrinis paveldas.

Atgimus Lietuvai, Kaune buvo organizuota įmonė „Palikimas“, kuriai vadovavo savo krašto kultūrą mylintis Jonas Voronavičius. LR Vyriausybės 1992 04 06 potvarkiu minėta įmonė įpareigota buvusiose Karmelitų, o dabar – Senosiose kapinėse atstatyti karinio paveldo objektus ir karių kapus.

Paminklas „Žuvome dėl Tėvynės“ atstatytas 1994 m. spalio 28 d., o jo apdailos darbai baigti 1995 m. pavasarį. Atstatymo autoriai – skulptorius Robertas Antinis, dailininkas Ričardas Bankauskas,

inžinierius Kęstutis Linkus.

Taip pat išvalyta atrasta nesunaikinta Stepono Dariaus ir Stasio Girėno mauzoliejaus požeminė dalis. Keintina ją apgaubti stikliniu gaubtu ir įrengti joje mūsų lakūnų didvyrių priminimo ženklus.

Atnaujinamose kapinėse planuota pastatyti paminklą Lietuvos partizanams, beveik dešimt metų priešinusiejiems sovietų okupacijai. Čia taip pat turėjo būti pastatytas paminklas gen. Silvestrui Žukauskiui, kuris sumaniai vadovaudamas Lietuvos kariuomenei nugalėjo lenkus prie Širvintų ir Giedraičių kartu išspręsdamas ir Lietuvos likimą. Projektuota pastatyti paminklą musulmonų kapų dalyje narsiam 1941 m. sukilėliui A.Tugan-Baranauskui.

Lengvabūdiškai likidavus įmonę „Palikimas“ šie planai, deja, nebuvo įgyvendinti. Ar ne laikas vėl sukurti? Minėti paminklai tikrai prisidėtų prie mūsų dvasinės kultūros ugdymo, prie istorinio atminimo išsaugojimo. Gal reikėtų atgaivinti ir likviduotą įmonę su jos pirmine paskirtimi. Ji rūpintųsi ne tik paminklų statyba, bet ir jų priežiūra.

Dabar Senujų kapinių svarbiausias paminklas yra „Žuvome dėl Tėvynės“, turintis ne tik vietinę reikšmę. Jis skirtas visiems, žuvusiems dėl gyvosios Lietuvos, žuvusiems, kad mes būtume gyvi – tai ir Nepriklausomybės laikų kariai savanoriai, ir sukilėliai, ir partizanai, ir 1991 m. sausio 13-osios bei Medininkų aukos. Šiam paminklui gyvybės teikė nuo 1994 m. prie jo reguliariai aukotos šv. Mišios. Jas aukojo pritraukdamas didelius žmonių būrius buvęs Karmelitų bažny-

čios klebonas Algimantas Keina. Po jo išvykimo ši graži tradicija nutrūko. O reikėtų ją vėl atgaivinti. Čia, mano nuomone, turėtų būti iniciatyvą parodyti naujasis minėtos parapijos klebonas, taip pat pasižymintis nemažu veiklumu.

Dabar vienišas paminklas „Žuvome dėl Tėvynės“ dažnai išniekinamas: pirmiausia piktos rankos buvo nuplėštas vienas Vyties Kryžiaus ženklas, dabar jau nėra trijų šių heraldinių bareljefų, apdaužyti viršutiniai jo kampai, vis atsiranda teplionių žymių... Kai išniekinamos sovietų karių ar žydų kapinės – prabylama visu balsu, o čia – tylą...

Tą tylą praėjusiais metais lyg bandyta išsklaidyti vietinėje spaudoje, bet tuo viskas ir baigėsi...

Apleista S.Dariaus ir S.Girėno mauzoliejaus išlikusi dalis. Kai kurie miesto šulai praėjusiais metais ją visai planavo sunaikinti. Tai turėjo atsitikti minit lakūnų skrydžio jubiliejines metines... Gerai, kad tai neįvyko. Dabar ir čia tik nyki tylą.

Tą tylą norėjome sudrumsti praėjusiais metais, birželio 16 d., kreipdamiesi Lietuvos krikščionių demokratų Kauno sk. Švietimo ir kultūros sekcijos iniciatyva į miesto merą Arvydą Garbaravičių dėl Senosiose kapinėse esančių paminklų apverktinos būklės. Gautas mero pavaduotojo, kuriojančio miesto kultūros reikalus, E.Tamašausko atsakymas su dideliu pažadų krepšiu. Tačiau...

Praėjus metams – šių metų birželio 3 d. registruotu raštu šiuo reikalu pakartotinai kreiptasi į miesto „galvą“, priminti taip pat pernykščiai pažadai. Į tai nustatytu laiku gautas jau ne mero pavaduo-

tojo pasirašytas atsakymas, o savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamento Komunalinio ūkio skyriaus laikinai einančio vedėjo pareigas R.Noreikos raštas, kuriame rašoma, kad „Urbanistikos skyriaus užsakymu Viešųjų pirkimų skyrius šiuo metu organizuoja konkursą Senujų kapinių detaliui projektui parengti. Parengus detalų planą ir gavus finansavimą, bus atlikti Senujų kapinių karinio paveldo atstatymo darbai.“

Tai beveik praėjusių metų atsakymo kopija. Tik su raiškesniu paskutiniu sakiniu: „Artimiausiu metu Komunalinio ūkio skyrius konkurso būdu parinks rangovą paminklo „Žuvome dėl Tėvynės“ restauravimo darbams atlikti.“ Kaip sakoma – tiesiai į Dievo ausį... Apie S.Dariaus ir S.Girėno mauzoliejų nieko neužsiminta.

Lietuvos krikščionių demokratų Kauno sk. Švietimo ir kultūros sekcijos bei Ažuolyno kuopos iniciatyva, palaikant LKD savivaldybės frakcijai, liepos 10 d. buvo organizuota paminklo „Žuvome dėl Tėvynės“ aplinkos tvarkymo talka. Buvo surinktos čia susikaupusios šiukšlės, butelių duženos. Pasodinome apie paminklą gėlių, susikaupę uždegėme žuvusiems atminti žvakutes, sukalbėjome maldą.

Gal šiuo mūsų pavyzdžiū bus išjudintas ir miesto savivaldybės atitinkamų tarnybų nerangumas. Gal ir pats meras bei jo pavaduotojas kultūrai labiau domėsis istorinio kultūrinio paveldo likimu.

Visiems mums turėtų būti brangi šių kapinių žemė, joje esantys ir būsimi paminklai. Tai – visų mūsų dalis.

Zigmas TAMAKAUSKAS
LKD Kauno sk. Švietimo ir kultūros sekcijos pirmininkas, Kauno deputatų klubo narys

Žuvę Puožgiryje ir jo apylinkėse partizanai

1949 m. sausio 27 d. Šimonių valsč. Puožgirie miške ir apylinkėse aidėjo šūviai ir sprogimai. Šiame miške, žeminėje, apsistoję partizanai buvo išduoti. Jie priklausė Algimanto apyg. Algirdo kuopai, būrio vadas – Vladas Valikonis-Šernas. Išdavus agentams, sausio 27 d. žuvo Vladas Valikonis-Šernas, Bonifacas Dūda-Pisorius (paminklas pastatytas jo sodybos vietoje), Domas Matulionis-Eimutis, Vlada Matulionytė-Rožė, Povilas Matulionis (kilęs nuo Viešintų). Šį

mūšį prisimena vietiniai gyventojai – nuo pačio ryto iki pietų tratėjo šūviai ir sprogimai. Žuvusiųjų kūnai buvo išniekinti Kupiškėje, miesto aikštėje. Paskui kūnus pakišo po ledu, prie miestelio, vadinamojoje Varleežerynėje.

Buvęs partizanas ir paminklo iniciatorius Juozas Černius pateikė žinių, kad prieš tai žuvo ir Petras Velaniškis, Povilas Gabrėnas-Černius bei Juozo brolis Liucius Černius. Šių partizanų kapaviečių taip pat nė-

Iniciatorius J.Černius (kairėje) ir A.Šimėnas

ra. Todėl šis pastatytas kuklus paminkliukas primins, kad nė vienas žuvęs už nepriklausomybę neturi būti pamirštas.

Dėkingi, kad dar yra didelių patriotų, kurie nebijo darbo, kurie aukoja savo kuklias lėšas, kad ateities kartos žinotų, kokia nepriklausomybės kaina. Paminkliukas buvo pastatytas iš vietinių lauko akmenų ir jį stačiau aš, Antanas Šimėnas. Laisvės kovų dalyvis Vytautas Makutėnas parūpino akmenų, prisidėjo darbu, Šimo-

nių seniūnija ir Kupiškio savanorių kuopa sutvarkė aplinką. Juozas Černius parūpino lėšų paminklo statybai. Paminklą sutiko pašventinti Šimonių bažnyčios kunigas.

Šventinimo ceremonija įvyks per Žolines, rugpjūčio 15 d. 11.30 val. šv. Mišios Šimonių bažnyčioje, 14 val. iškilmės prie paminklo, Puožgirie pamiškėje. Dalyvaus LPKTS Panevėžio sk. buv. tremtinių choras „Likimai“. Tel. pasiteirauti (8-699) 64118 Antanas Šimėnas.

Kurkliečių tragedija

Antrojo pasaulinio karo audra jau buvo praėjusi. Palyginti ramų 1945 m. liepos 14-osios rytą Rokiškio r. Kamajų seniūnijos Kurkliečių kaimo moterys dirbo namuose, vyrai plovė žolę. Laukuose tą rytą dirbo ir Juozas Mateikis su sūnumi Povilu. Staiga vyrai išgirdo kaime aidint šūvius, kiek vėliau pamatė į dangų kylančius dūmų deb-

ramybės saugumas bei strybai ir netrukus areštavo. Ypatingas teismas už akių nu teisė 7 m. lagerio ir 5 m. tremties. Teko kalėti įvairiuose lageriuose, vėliau buvo ištremtas į Magadaną. Čia sutiko bendro likimo draugę, sukūrė šeimą. Į Rokiškį grįžo jau turėdamas patirties ir išminties.

Atgimimo metais ištraukė

Paminklinis akmuo nužudytiems Kurkliečių k. gyventojams ir partizanams atminti

ėlius. Juozas Mateikis metė arba ir nuskubėjo namo. Iepsnojo tvartas. Jame buvo ržilas, tad žmogus skubėjo jį vesti. Tačiau prie tvarto jį akirto iš automato paleista rija kulku - trys pataikė į dvą, šešios į krūtinę. Žmogs bandė iš liepsnojančių mų nešti daiktus, tačiau akluoti padegėjai ištraukė iš rankų, metė į ugnį. Tą rytą Kurkliečių kaime vo sušaudyti Juozas Mateikis, Teresė Mateikienė, ys Lašas ir į devintą deštį įkopęs Julijonas Vaitis. Jo kūną okupantai įmedegančio namo liepsnas. ėgusi žmona bandė iškti, bet budeliai jį vėl įmeugni. Sužvėrėję enkavėū čiupo du klykiančius us ir gyvus įmetė į lieps. Tai buvo trejų metųkų lė ir ketverių Algiukas skai. Jų tėvai liko gyvi, motina neatlaikiusi toiauraus enkavėdistų poišprotėjo. Tą rytą Kurkliečių kaime ė penkios sodybos, li vi glaudėsi pas kaimyNedidelėse kaimo kaėse į bendrą kapą pa i aštuonių nužudytųjų tilus šūviams Povilas kis grįžo iš lauko į na apdegusį tėvo kūną jis rie tvarto. Nedavė jam

į Sąjūdžio veiklą. Kurkliečių kaime, savo tėvų sodybos vietoje, pastatė ažuolinį kryžių, šalia jo pastatė Lietuvos laukų akmenį. Pritvirtintoje plokštėje įrašytos visų Kurkliečių žuvusių partizanų: A. ir J. Baltušų, B. ir P. Budreikų, A. Meginio, pavardės, o kitoje pritvirtintoje prie kryžiaus plokštėje - Kurkliečių kaimo žmonių, taip žiauriai nužudytų 1945 m. liepos 14-osios rytą, pavardės.

1995 m. P. Mateikis žuvusių atminimui netoli paminklinio akmens ir kryžiaus pasodino dvi liepaites ir vienuolika ažuoliukų. Visi gražiai auga.

Šią vasarą minint šturpią 1945-ųjų liepos 14 d. tragediją artimieji ir pažįstami iš Kamajų, Rokiškio bei kitų Lietuvos vietų rinkosi pagerbti jų atminimo. Kamajų bažnyčioje mons. A. Svarinskas aukojo šv. Mišias, pasakė prasmingą pamokslą. Po jų žmonės vyko į Kurkliečių kaimą, kapinaitėse padėjo gėlių, prisiminė žuvusiųsčius. Apsilankė ir sudegintų sodybų vietose. Po kalbų, prisiminimų žmonės dainavo partizanų dainas, Krylių mokyklos moksleiviai parengė montažą. Kamajų seniūnas V. Vylys padėkojo P. Mateikiui už atminimo įamžinimą.

Feliksas MAŽEIKIS

Lietuvių tauta sovietų okupacijai priešinosi beveik dešimt metų. Tai buvo gnybos karas prieš bolševikų kolonijinę imperiją. Lietuvos partizanai šią nelygią kovą tęsė garbingai ir tik nedaugelis iš jų liko gyvi.

Iš nuotraukos žvelgia dor ir drąsaus žmogaus akys. Tai vienas iš tų kuklių karių savanorių - partizanų Vytautas Masikonis. Jam likimas lėmė išlikti ir liudyti okupantų žiaurumus.

V. Masikonis kilęs iš Marijampolės krašto Padovinės kaimo. Čia prasidėjo jo slapta kova su okupantu. 1945 m. V. Masikonis tapo Tauro apyg. partizanų būrio ryšininku. Tai buvo drąsus ir nuovokus jaunuolis, tad jam tekdavo atlikti ir žvalgybos užduotis. Jis turėjo du slapyvardžius - Plutonas ir Liudvino gimnazistas Vytautas Blusius. Plutono slapyvardį V. Masikonis gavo priesaikos metu. Šį vardą jam pasiūlė Stirnos rinkt. spaudos ir propagandos sk. virš. Vladas Čibirka-Vilkas.

Ryšiui palaikyti Marijampolės rusų mokyklos tualete partizanai buvo įrengę slaptavietę - pašto dėžutę. Tai prisimena V. Masikonis, dabar gyvenantis Vilniuje, globos namuose "Tremtinių namai".

"Sunkus tai buvo laikotarpis. Sovietų armijoje tarnauti nenorėjau, todėl pasirinkau partizano kelią, - pasakojo V. Masikonis. - Jaunystė ragino nepasiduoti, o ir gyvenome tada viltimi, kad Lietuva bus laisva. Man buvo pavesta daug užduočių, bet paskutinioji buvo lemtinga."

1946 m. sausio 3 d. V. Masikonis vykdė ryšininko užduotį. Iš Varnabūdės miško dviiračiu reikėjo nuvykti į Šilavoto apylinkes. Ryšininką ant grįstkelio savieji turėjo pasitikti Jiestrakio kaime. Tačiau čia jo laukė pasala. Sovietų kareiviai partrenkė ant žemės, apieškojo, ką su savimi turi. Už diržo paslėptas ginklas nustumo žemyn ir iššovė. To užteko. Vytautą tada labai žiauriai sumušė. Pavyko išsaugoti tik vieną raštelį, kurį jis konspiracijos tikslais slėpė ant užbintuotos rankos. Jo pavyko atsikratyti. Kitą laiškėlį, paslėptą už bato aulo, budeliai surado. V. Masikonis vėliau pasakojo, jog laiškėlio turinio nežinojęs.

Liepos 17 d. Gargžduose įvyko 1948 m. tremimo Užbaikalės Charakutulo miško kirtavietės buvusių tremtinių susitikimas.

Mes susitikimui intensyviai ruošėmės, tačiau artimo žmogaus mirtis sutrukdė man, broliui ir sesei dalyvauti išskilmėse.

Iš pasakojimų galima susidaryti įspūdį, kad susitikimas buvo nuoširdus, draugiškas ir malonus. Išskilmės prasidėjo šv. Mišiomis Gargždų

Per kovą ir kančias

Dabar jis su kraujo žymėmis saugomas valstybiniame archyve. Tada sovietų kareiviai V. Masikonį išrengė nuogai, surišo ir pakabinę ant tanketės vamzdžio nuvežė į Šilavoto stribynę. Čia prasidėjo nauji kvotimai, kankinimai. Tuo metu čia "liaudį gynė" būsimasis rašytojas "Durnių laivo" autorius Vytautas Petkevičius.

1946 m. gegužės 24 d. įvyko uždaras Lietuvos SSR vidaus reikalų ministerijos tribunolo teismo posėdis. V. Masikonis nuteistas 20 metų lagerio. Jis atsidūrė Kazachstane, Balchašo kasyklose. Lageryje V. Masikonis

Vytautas Masikonis

išbuvo iki 1955 metų. Esant nepaprastai blogoms darbo sąlygoms, kęsdamas nuolatinių badą jis susirgo sunkia plaučių liga. Į Lietuvą grįžti jo niekas neleido, nes dar laukė speciali tremtis. Teko vykti į Irkutską, kur gyveno ištremtos jo mama ir sesuo. Gyvendama tremtyje V. Masikonio mama labai ilgėjosi Lietuvos ir būdama 79 metų 1957-aisiais ryžosi iš Sibiro bėgti. Už motinos pabėgimą sūnus buvo pasodintas 15 parų į daboklę.

Sunkiai ir ilgai mama keliavo į Lietuvą, slapstėsi, bet tikslą pasiekė. Pablogėjus sveikatai gyveno Prienų r., pas dukrą Petrutę. Sovietų kagiebiai rado pas dukrą gyvenančią mamą. Netrukus ji mirė. Buvo įsakyta ją vežti atgal į Sibirą ir palaidoti tremties vietoje. Po ilgų patyčių kagiebiai remdamiesi Lietuvos SSR VRM kpt. E. Švarco slapto nurodymu pagaliau leido moterį palaidoti Plutiškių kapinėse.

1958 m. V. Masikonis iš

specialiosios tremties buvo paleistas, bet gyventi tėvynėje neturėjo teisės. Nepaisydamas draudimo, V. Masikonis grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Liudvinave. Kario širdis neleido būti abejingam. Sužinojęs, kad dviejų partizanų - Algirdo Padolskio ir Jurgio Dumčiaus - palaikai užkasti pelkėse, kartu su Antanu Daugėla palaikus iškasė ir palaidojo Padovinio k. kapinėse. Antanas Daugėla ne kartą "vogė" ant gatvės grindinio suguldytus partizanų kūnus. Įkišdavo į maišą, įnešdavo į rugių lauką, padirbdavo iš juodlenčių karsatą, uždegdavo žvakelę ir palaidodavo. Ši V. Masikonio veikla neliko nepastebėta. Kilo triukšmas, nes "liaudies priešas" laidojo "liaudies priešą". Po šių įvykių V. Masikonis vėl pateko į Marijampolės KGB skyrių. Čia jį vėl tardė, mušė, vėliau buvo išvežtas į Vilniaus KGB rūsius. 1960 m. buvęs kapitonas, o tada jau majoras E. Švarcas įsakė V. Masikonį pašalinti iš Lietuvos. Teko ieškoti išeities. Padėjo tik pinigai. Teisę gyventi Lietuvoje V. Masikonis nusipirko ir net įsidarbino Marijampolės gelžbetoninių konstrukcijų gamykloje mechaninių dirbtuvių vedėju. Tai buvo nemažas laimėjimas, nors dirbti su "liaudies priešu" etikete nebuvo lengva.

Nepaisant sielos ir kūno randų, V. Masikonis niekada neatitrūko nuo politinio ir visuomeninio Lietuvos gyvenimo. Jo valios ir ryžto nepalažė kankinimai, sunkūs išgyvenimai. Jis ėjo kartu su tauta nuo Baltijos kelio iki nepriklausomybės atkūrimo. Šiandien V. Masikonį sutinkame visur: Panevėžio politinių kalinių ir tremtinių bendrijoje, tarp konservatorių, nešančių vėliavą matėme šventiniuose renginiuose.

Beliaka palinkėti Lietuvos kariui savanoriui V. Masikonui puikios sveikatos, toliau pasiaukojamai darbuotis Tėvynės gerovei, o ateinančioms kartoms niekada nepamiršti vardų tų žmonių, kurie kovojo, kentėjo ir žuvo už Lietuvos laisvę.

Milda GOGELIENĖ, buvusi tremtinė

Dvasia nesensta

bažnyčioje. Po to vidurinėje mokykloje įvyko bendri pietūs. Pietų metu tylos minute buvo pagerbti mus palikusieji. Vėliau buvo dainos, šokiai ir prisiminimai apie sunkius, o kartais ir juokingus ar net kurioziškus gyvenimo epizodus Buriatijoje.

Malonu, kad praėjus 56 metams nuo tremties pradžios, išaugus naujoms kartoms, tē-

vų ir protėvių išgyventi sunkumai ir kančios lieka gyvi palikuonių širdyse iki šiol.

Norėčiau nuoširdžiausiai padėkoti visiems organizavusiems ir prisidėjusiems prie to, kad susitikimas įvyktų. Visų Ruzgių vardu nuoširdus ačiū organizatoriams. Tikimės vėl maloniai susitikti Ariogaloje.

Benas RUZGYS

Mergaitė iš sovietų lagerio

1954 m. tremtinė ir neseniai buvusi politinė kalinė grįžta iš Biros lagerio Birobidžane, žydų autonominėje respublikoje, į Ulan Udę – Buriatijos sostinę toliau tęsti, jau su tėveliais, tremtinės dalios.

Tada dar nebuvo spalvotų nuotraukų, todėl reikėtų įsivaizduoti 20 metų lietuvaite: mėlynų akių, gelsvose kaspnose žydi kaspiniai, tik be gintarinių karolių (gal ir jie būtų tada priimti kaip politinis akibrokštas). Kitoje nuotraukos pusėje jos pačios ranka užrašyta: "Tik išėjusi iš už spygliuotų vėly... Čia nusifotografavau. Nežinau, kas davė pinigų. Po to – į Talcus, o iš ten – į Chalsaną, pas tėvelius."

Kai ji važiavo traukiniu iki Ulan Udės dar su palyda, vagone jos klausinėjo rusai: "Ot kuda, devuška?" (Iš kur, mergaite?) Atsakymas buvo: "Sėdėjau už politiką." Toliau: "Što, s kolybeli načiala?" (Ką, nuo lopšio pradėjai?)

Gražina Radzivonaitė (dabar Naruškevičienė) gimė Klaipėdoje. Ankstyvoje vaikystėje neteko mamytės. Jos tėvelis po žmonos mirties grįžo su dukra į gimtuosius Vaškus. Po kurio laiko vedė kitą moterį. Gražinos pamotė, jos pačios žodžiais, buvo nuostabus žmogus, ją mylėjo kaip tikrą dukrą, be to, ji buvo vienintelė.

Atėjo 1948 m. Šeima ištremta į Sibirą. Panevėžyje suformuoti vagonai sustojo už Baikalo, Buriatijoje-Mongolijoje. Pirmoji miško kirtavietės gyvenvietė Čelanas. Zaigrajevo rajono tremtiniai apgyvendinti barakuose, kur anksčiau gyveno japonų belaisviai. Gražina gyveno barake Nr.5. Jai buvo 15 metų. (Lietuvoje - ji lankė Vaškų gimnaziją.) Man tada buvo 10 metų, gyvenau gretimame barake. Gražina vilkėdama iš Lietuvos atsivežtą puošnią suknelę su žaliais plisuotais rankogaliais variniu kibirėliu nešina eidavo už upelio, į Čelano centrą, vandens. Rusės nužvelgusios ją dūsaudamos klausdavo: "Za što tebia, krasavica?" (Už ką tave, gražuole?)

Gražina dar gimnazijoje domėjosi literatūra. Mintinai deklamavo Maironio, B.Brazdžionio poeziją. Persirašydavo kai ką iš jų kūrybos į savo dienoraštį. Ten atsirado ir jos pačios sukurtų posmų. Pagal tuos žodžius jaunimas dainuodavo. Be to, rašė

laiškus į Lietuvą išliedama savo širdies skausmą. Vis apie tėvynės ilgesį, apie sunkią tremtinio dalią. Iš Lietuvos buvo atsivežusi A.Šapokos Lietuvos istorijos knygą. Visa tai gulėjo kaip brangiausias turtas jos medinėje dėželėje.

Giliai įstrigo pirmieji Sibire, Čelane, sutikti Naujieji metai. Buvę gimnazistai surengė vaikams eglutę ir kon-

Gražina Radzivonaitė

certą, net ir dovanėlių buvo, nors ir labai kuklių. Kultūros namuose paruošėme programą lietuviškai, rusai – savo programėlę su lietuviiais. Aš deklamavau Maironį, šokau "šuisią". Pirmais metais Čelane dar nebuvo mokyklos.

Ėjo 1950 metai... Jau toliau nuo Čelano Gražina dirbo su tėveliais miške, genėjo šakas. Atvažiavo buriatai enkavėdistai, pasikvietė ją ir išsivežė į komendantūrą. Pasirodo, prieš tai išlaužė jos kambario duris, padarė kratą, paėmė dėžutę, o ten rado perrašytą B.Brazdžionio eilėraštį "Šaukiu aš tautą" ir kitą medžiagą. Tada ilgai tardė, paleido sakydami: "Išsiversime ir pažiūrėsime, ką tu ten prirašei." Žinoma, visa, ką ten rado, priskyrė jos autorystei. Pasirodo, daugelis jos rašytų į Lietuvą laiškų nepasiekė adresato. Antrą kartą atvyko po šešių mėnesių. Tada Gražina jau turėjo 17 metų. Ją vėl paėmė iš miško. Jau tada nepaleido. Tėvelis įdėjo į drobinį maišelį lietuviškų lašinių gabalėlių. Su mamyte neteko atsiveikinti, nes ji buvo išėjusi uogauti. Nuvežė į Ulan Udę, į vidaus reikalų kalėjimo požemius. Vėliau atvedė į didelę salę, kur prie raudonai užtiesto stalo sėdėjo buriatas. Ji salės gale – iškankinta, menkutė, susitraukusi, išpintomis kasomis ir nusmukusiomis kojineis. Visi kas-

pinai, petnešos ir gumos buvo sukarpytos pagal įkalinimo reikalavimus. Tada jai teko atsakyti į absurdiškiausius klausimus. Vėliau įkalino vienutėje. Į gelsvas kasas pradėjo pintis baltos sruogos. Po kelių dienų tardytojas jos neatpažino.

1950 m. rugsėjo 26 d. (Gražinos vardo diena) ji stojo prieš teismą. Pagal RTFSR 58-10 str. pirmą dalį ji nu-teista 10 metų kalėjimo. Patalpinta į Ulan Udės didįjį kalėjimą, į nepilnamečių merginų kamerą. Ten buvo tikras košmaras. Jos tėveliui pavyko gauti leidimą atvykti 200 kilometrų ir aplankyti "nusedėjusią" dukrelę. Be galo skaudus buvo tas pasimatymas. Netrukus pasigirdo, kad rengiamas etapas į Magadaną. Prieš tai kriminalistas ją gąsdino, kad ji važiuojant bus užmušta. Ją išlaipino Naryne, taip pat Buriatijoje. Čia ji sunkiai dirbo prie šlako blokų. Teko ir molį minkyti kojomis, kai arkliai pavargdavo. Vėliau vėl etapas – jau į Chabarovsko kraštą, iš lagerio į lagerį: Voločajevka, Bira. Dirbo statybose – su neštuvais akmenis nešiojo. Žiemą kasė sušalusią žemę.

Po Stalino mirties vėl stojo prieš teismą "na peresu" (perteisimui). Ten jai teko atsakyti į klausimą: "Ar ji jau suprato, kaip nusikalto tarybų valdžiai?" Iš 10 metų kalėjo 4 metus. Jau tada Čelane gyvenę lietuviai buvo išskirstyti po kitas gyvenvietes. Čelane liko tušti barakai, nes aplink jau buvo iškirstas miškas. Ant kalnelio liko lietuvių kapai ir akmeninis kryžius su užrašu: "Mes esame iš gintaro krašto..." Gražinos tėveliai buvo perkelti į Chalsaną. Koks įspūdingas buvo susitikimas. Lageriuose įsigijo draugių – politinių kalinių (rusių, ukrainiečių), su kuriais dar ilgai grįžusi į Lietuvą palaikė ryšius.

1958 m., grįžusi į tėvynę, Gražina kibo į mokslus, baigė Vilniaus universitetą (bibliotekininkystę). Dirbo bibliotekoje, Vilniuje, vėl prie pamėgtų knygų. Sukaupė nemažą asmeninę biblioteką, kurią galvoja skirti Vaškų mokyklai. Dabar ji visada vilkėdama tautinius rūbus aktyviai dalyvauja buvusių tremtinių susibūrimuose.

**Birutė
MIKOLIŪNAITĖ-
STABINGIENĖ**
Veisiejai

LGGRTC pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia pretendentų rezistentų vardui gauti sąrašą

Tęsinys

Vytautas Kuolinis (po mirties), ryšininkas, Utenos aps. Daugailių valsč. Algimanto apyg. Kun. Margio rinkt. Audros būrys 1952-1953 m. **Petras Kuolius** (po mirties), rėmėjas, Utenos aps. Daugailių valsč. Algimanto apyg. Kun. Margio rinkt. Audros būrys 1952-1953 m.

Matas Kurkietis, sukilimo dalyvis, Rokiškio aps. Obelių valsč. 1941 06 22-28

Robertas Kvedaras (po mirties), partizanas, Utenos aps. ir valsč. 1944-1946 m.

Aldona Lazinkienė-Žalnierūnaitė, ryšininkė, Švenčionių aps. Tverečiaus valsč. Vytauto apyg. Tigro rinkt. Liepos būrys 1946-1952 m.

Petras Kęstutis Leonavičius, ryšininkas, Marijampolės aps. ir valsč. Tauro apyg. Vytauto rinkt. 1945-1947 m.

Konstantinas Liaudanskas, karys, Šiauliai, Vietinė rinktinė 1944 02 16-1944 05 15

Vincentas Liekis (po mirties), ryšininkas, Kretingos aps. Mosėdžio valsč. Sakalo būrys 1944-1948 m.

Simas Macaitis (po mirties), partizanas, Tauragės aps. Šilalės valsč. Kęstučio apyg. 1946-1948 m.

Janina Mackevičienė-Steponaitytė, ryšininkė, Raseinių aps. ir valsč. 1948-1952 m.

Adolfas Mackevičius (po mirties), partizanas, Raseinių aps. Viduklės valsč. 1944-1945 m.

Julijonas (Julius) Malčiauskas (Malčiauskas) (po mirties), sukilimo dalyvis, Panevėžio aps. Smilgių valsč. 1941 06 22-28

Konstantinas (Kostas) Malikėnas (po mirties), partizanas, Švenčionių aps. Daugėliško valsč. Pavasario būrys 1944-1949 m.

Valerija Maslauskienė-Čekauskaitė, ryšininkė, Anykščių aps. Kavarsko valsč. Algimanto apyg. Butageidžio kuopa 1944-1949 m.

Eugenija Mažeikienė-Aladavičiūtė, pogr. spaudos platintoja, Kaunas, Kėdainiai 1961-1988 m.

Petronė Mažeikienė-Šeštkauskaitė, ryšininkė, Marijampolės aps. Prienu valsč. 1945-1951 m.

Melanija Mažukaitienė-Balun, ryšininkė, Lazdijų aps. Sangrūdės valsč. 1944-1950 m.

Marijona Medišauskaitė, pogr. spaudos platintoja, Panevėžys 1961-1977 m. **Kęstutis Mickevičius**, pogr.

spaudos platintojas, Kaunas 1960-1964 m.

Petras Mickus (po mirties), partizanas, Telšių aps. Rietauvo valsč. 1945 01 – 1945 05

Ona Mikužienė-Žebelytė, rėmėja, Tauragės aps. Žygaičių valsč. 1948-1952 m.

Albinas Mitrauskas, ryšininkas, Marijampolės aps. Veiverių valsč. 1945-1947 m.

Vanda Norkūnienė-Rubinskaitė, ryšininkė, Kelmės aps. Kražių valsč. Kęstučio apyg. Birutės rinkt. 1946-1951 m.

Romualdas Paplauskas, pasipriešinimo akcijų dalyvis, Panevėžys 1944-1945 m.

Antanas Pašilis (po mirties), ryšininkas, Telšių aps. Plungės valsč. 1944-1948 m.

Gasparas Paštuolis (po mirties), ryšininkas, Biržų aps. Vabalninko valsč. 1946-1947 m.

Juozapas Paulauskas, ryšininkas, Tauragės aps. Eržvilko valsč. 1945-1951 m.

Adelė Paulauskienė-Šimaitytė, ryšininkė, Tauragės aps. Eržvilko valsč. Gintaro būrys 1945-1951 m.

Marija Petkevičienė-Stasiūnaitė, ryšininkė, Švenčionių aps. ir valsč. Briedžio būrys 1944-1953 m.

Zenonas Petraitis, rėmėjas, Vilkaviškis 1946-1947 m.

Fabijonas Petrulis (po mirties), partizanas, Biržų aps. Vabalninko valsč. 1944-1945 m.

Jonas Piliukas (Pilius) (po mirties), pogr. spaudos leidėjas, Trakų aps. Onušio valsč. 1940-1941 m.

Ignacas (Ignas) Pilka (po mirties), partizanas, Joniškio aps. ir valsč. 1944-1945 m.

Ona Preilauskaitė (po mirties), ryšininkė, Tauragės aps. Eržvilko valsč. Lydžio rinkt. 1944-1945 m.

Antanas Račauskas (po mirties), partizanas, Alytaus aps. ir valsč. Dainavos apyg. Margio tėvonija 1948-1951 m.

Janina Radvilienė-Čekauskaitė, ryšininkė, Anykščių aps. Kavarsko valsč. Algimanto apyg. Būtagėidžio kuopa Ažuolo būrys 1944-1949 m.

Andrius Ramonas (po mirties), sukilimo dalyvis, Panevėžio aps. Krekenavos valsč. 1941 06 22-28

(B.d.)

Atsiliepiamus apie šiuos kandidatus siųskite adresu: *LGGRTC pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino 40, Vilnius. Pasiteirauti tel. (8-5) 2314157.*

Lietuvos patrioto ir menininko kelias

Kūrėjas – dailininkas, kraštotyrininkas – nugalėjęs visas kliūtis, neįkliuvęs į bolševikų teroro spąstus, neša šviesą ir tiesą Tėvynei

Aukštaitis pandėlietis Leonas Ernestas Juozonis gimė 1922 m. Rokiškio r., Pandėlio valsč., Geniškių viename. Jis – Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos auklėtinis, 1941-1943 metų Kauno VDU architektūros studentas, 1941 m. birželio sukilimo dalyvis (pripažintas kario savanorio statusas).

Neramiais sovietų okupacijos metais teko nutraukti studijas, slapstytis. Nuo 1950 m. net 32 metus dirbo Kaune, Žemės ūkio projektavimo institute. Dirbdamas projektuotoju priklausė keliautojų klubui. "Man ir vienmečiams tada atrodė, kad okupacija ne amžina. Jei mums nebus lemta laisvės sulaukti, tai privalome ką nors gera padaryti Lietuvai, kad jaunoji karta neprarastų tautiškumo ir religijos", – sakė L.E. Juozonis.

1949 m. susipažinęs su Anykščių progimnazijos direktoriumi Tomu Glodu, grį-

žusiu iš lagerių ir pradėjusiu rengti ekskursijas po Lietuvą ir už jos ribų, L.E. Juozonis "užsikrėtė" jo veiklumui ir įsitraukė į aktyvų kultūrinį visuomeninį gyvenimą. Minint Plokščių miestelio 100 metų jubiliejų L.E. Juozonis inventorizavo kryžius, skryniais, rinko jų brėžinius ir visa tai pristatė Vilniaus etnografiniam muziejui. T. Glodas mirė 1979 m. Ant jo kapo L.E. Juozonis iš ažuolo padarė aukštą stulpą ir vienoje pusėje iškalė 40 cm aukščio Vytauto Didžiojo skulptūrėlę ir šiuos J. Basanavičiaus žodžius: "Nežinantieji savo tautos istorijos yra maži vaikai". Kitoje pusėje iškalė T. Glodo figūrėlę su lietuviška verpste rankoje. Stulpo viršūnę papuošė Rūpintojėlio už spygliuotos vielos figūrėlę.

"Nuo 1975 m. pradėjome J. Basanavičiaus sodybos tvarkymo darbus Ožkabaluose, Vilkaviškio r., vėliau

remontavome V. Pietario klėtelę Žiūrių-Gudelių kaime", – prisimena L.E. Juozonis. Jis padarė nemažai skulptūrų iš medžio, gelžbetonio, jos įamžino mūsų tautos didžiaviečių atminimą: keliautojo M. Šalčiaus, knygnešio Bielinio, rašytojų B. Sruogos, V. Mykolaičio-Putino, J. Basanavičiaus, M. Mažvydo, T. Ivanausko, kardinolo V. Sladkevičiaus, partizano K. Krisiūno ir kitų. Nemažai jo ir tapybos darbų, išleista knygų apie įžymius ir nusipelnčius Lietuvai žmones. Knyga "Kraštotyrininko kelias" – tai sintezė visų jo sukurtų darbų. Joje pateikti kruopščiai išnagrinėti kai kurių žymių žmonių genealoginiai medžiai: B. Brazdžionio, J. Mačiulio-Maironio, J. Urbšio, Tūbelio ir kitų. Yra skyrelis GULAG'o kankiniams ir kt. Šis leidinys – lyg autoriaus dailės atestatas, labai originalus, tikrai juozoniškas.

Tariame ačiū už tokį kruopštų Jūsų darbą, mielas žemietei Leonai.

Juozas KIRLYS

Užjaučiame

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius dėl BDPS prezidento pirmininko a. a. plk. Vinco Selioko žmonos Onos JUZOKAITĖS-SELIOKIENĖS mirties.

LLKS

Skelbimai

Rugpjūčio 2 d. (pirmadienį) ir 4 d. (trečiadienį) nuo 10 iki 15 val. LPKTS Jurbarko sk. būstinėje (Kauno g. 25) registruosime skyriaus narius, norinčius važiuoti į tradicinį sąskrydį "Laisvės ugnis – ateities kartoms" Ariogaloje.

Liepos 31 d. Prienu r., Birštono sen., bus šventinamas paminklas Paverknių mūšyje žuvusiems 9 partizanams. 12 val. šv. Mišios Jiezno bažnyčioje. Po jų – žuvusių partizanų pagerbimas prie Jiezno paminklo, vėliau vyksime į kautynių vietą, prie naujojo paminklo (šventinimas, minėjimas). Kviečiame dalyvauti.

Rugpjūčio 14 d. 10 val. Pavenėžio šv. Trejybės bažnyčioje mons. A. Svarinskas aukos šv. Mišias už Bendrojo demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio (BDPS) prezidento pirmininko a. a. plk. V. Selioko-Gintauto šeimą. Kartu paminėsime jo 100-ąjį gimimo jubiliejų (1904 08 15).

Kviečiame dalyvauti.

LLKS

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Ramutė Zažeckienė 1937-2004

1946 m. ištremta iš Vilkaviškio į Tiurnės sritį. Buvo aktyvi LPKTB Kauno sk. narė, dainavo buv. tremtinių chore "Ilgesys". Palaidota Kaune, Kaniūkų kapinėse. Paliko liūdėti dukrą ir sūnų su šeimomis bei penkiais vaikaičiais.

LPKTB Kauno skyrius

Pranciška Žiniauskienė 1910-2004

Gimė ūkininkų šeimoje. Prieškario metais su vyru Adomu gyveno Kauno r. Biliūnų kaime. 1947 m. vyras suimtas ir įkalintas Vorkutoje. Pranciška liko su keturiomis dukromis. Po metų – 1948 05 22 su dukromis ištremta į Krasnojarsko kr., Igarką. 1957 m. pas šeimą atvyko vyras, o 1958 m. šeima sugrįžo į Lietuvą ir apsigyveno Vaišvydavoje. Pranciška iki pensijos dirbo Girionyse, miškų ūkyje, darbininke. Buvo LPKTS Kauno sk. narė

Palaidota Šlienavos kapinėse.

Užjaučiame šeimą, gimines ir artimuosius.

LPKTS Kauno skyrius

Julija Baranauskienė 1927-2004

Gimė Kampiniuose, Šakių r. Mokėsi Katių prad. mokykloje, vėliau padėjo tėvams dirbti ūkio darbus. 1947 m. šeima ištremta į Sibirą. Po trijų mėnesių Julija pabėgo į Lietuvą, bet sugauta ir vėl grąžinta į tremtį. 1957 m. šeima grįžo į tėvynę. Pradėjusi dirbti Šakių buitinio gyventojų aptarnavimo kombinate, Julija įkūrė paminklų dirbtuves ir tapo jų vedėja. Buvo pirmoji Lietuvoje moteris akmentasė. 1975 m. persikėlė gyventi į Jurbarką. Čia pagarsėjo kaip tapytoja, grafikė, medžio drožėja. Tapo tautodailininke, suteiktas liaudies meistrės vardas. Surengė ne vieną parodą. Didelę tapybos ir grafikos kolekciją padovanojo Jurbarko krašto muziejui. Priklausė Lietuvos nepriklausomų rašytojų sąjungai. Išleido du poezijos rinkinius ir prisiminimų knygą.

Julius Venclovas 1922-2004

Gimė Rokiškio aps., Skapiškio valsč., Dailiūnų k. Sulaukęs 11 m. neteko tėvo. 1945 m. su broliu Stasiu tapo partizanais. Būrį išblaškė Julius suimtas, Stasys žuvo. Motina su jaunesniu broliu ištremta į Permės sr. Julius karinio tribunolo nuteistas 20 m. lagerio ir 5 m. tremties. 1945 m. pateko į Vorkutą. 1958 12 15 paleistas iš lagerio liko Vorkutoje, ten vedė lietuvaitę. Į Mažeikius grįžo 1972 m. Dirbo kompresorių gamykloje.

Palaidotas Mažeikių naujosiose kapinėse, Geidžių k.

Užjaučiame žmoną, sūnų ir brolių.

LPKS Mažeikių skyrius

Liuda Gegeckaitė- Markūnienė 1917-2004

Gimė Šiaulių aps., Šiaulių valsč., Bridų k., ūkininkų šeimoje. Šeimoje augo 6 vaikai. 1948 m. su motina ir seserim ištremta į Irkutsko sr., Taišeto r., Kvitoko gyv. Ten ištekėjo už politinio kalinio. 1959 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Šapnagių k. Tėviškė buvo sudeginta. Mirus vyrui persikėlė gyventi į Šiaulius.

Palaidota Ginkūnų kapinėse.

Užjaučiame artimuosius.

LPKTS Šiaulių skyrius

XIV tarptautinis sąskrydis "Laisvės ugnis – ateities kartoms" Ariogaloje 2004 08 07 Programa

9.30–10.30 val. sąskrydžio dalyvių ir svečių atvykimas prie Ariogalos parapijos bažnyčios. Savarankiškas gėlių padėjimas kapinėse.

9.30–10.45 val. transporto sustatymas.

10.45–11.15 val. Laisvės kovų dalyvių eiseną nuo bažnyčios į slėnį.

11.20–11.55 val. moksleivių ir jaunimo eitynės į Dubysos slėnį.

12–14 val. sąskrydžio atidarymas. Visų dalyvių bendra malda, legendinių dainų koncertas. Jungtinė programa.

14.30–16 val. tautinė jaunimo popietė su Laisvės kovų dalyviais. Pavienių kolektyvų ir atlikėjų koncertai 3 stadiono scenose: Poezijos ir vaidybos, Dainos ir muzikos, Oratorinių kalbų ir pasakų. Bendros atsivežtų sumuštinių ir saldumynų vaišės.

16–17 val. tiesioginė sąsąuka su pasaulio kontinentais, Lietuvos kariuomenės ir karinių oro pajėgų programa.

17–18 val. moksleivių ir jaunimo komandų apdovanojimai.

18–21 val. Lietuvos žvaigždžių koncertas sąskrydžio dalyviams.

Meno kolektyvų ir pavienių atlikėjų repertuaras laisvas, akompanimentas savarankiškas. Kūrinius trumpinkite, dainuokite 2-3 posmus. Generalinės repetitijos nebus. Labai pikti eilėraščiai, pasisakymai ir kūriniai nepageidaujami. Kartu dainuosime ir giedosime L. Abariaus "Šv. Mišias", "Lietuva brangi", "Už Raseinių ant Dubysos", "Kur giria žaliuoja", "Kas tėvynei nusilenks".

Informacija

Autobusai ir lengvieji automobiliai bus statomi miesto gatvėse, išskyrus Vytauto gatvę nuo gaisrinės iki kapinių ir Slėnio gatvę, aikštelėse ir kitoje Dubysos upės pusėje. Įvažiavimas tik nuo automagistralės pusės. Dalyviai, svečiai išlaipinami Taurupio, Rudzinsko g. Įvažiavimas nuo Žemaičių plento, autobusų stoties.

Tarptautinis organizacinis komitetas išduos Jums dokumentą (pažymą), patvirtinantį, kokia firma ar asmuo rėmė Jūsų komandą ir kad šiam rėmėjui suteiktas renginio rėmėjo statusas. Pagal Labdaros ir paramos įstatymą Jūsų rėmėjui ketvirčio ar metų pabaigoje Valstybinė mokesčių inspekcija už suteiktą paramą užskaitys mokesčius.